

Izhaja vsak delavnik popoldne

CENE PO POŠTI:

za celo leto Din 90—
za pol leta Din 45—

V upravi stane mesečno Din 7—

NOVIČAS

Uredništvo in upravnništvo v Kopitarjevi ulici Štev. 6 — Telefon
uredništva Štev. 50 — Telefon
— upravnništva Štev. 328 —

CENE PO POŠTI:

za četrt leta Din 22'50
za en mesec Din 7'50

Glasilo krščanskega delovnega ljudstva

Posamezna številka stane 50 p

Naša ideja 1. majnika.

Letošnji prvi maj praznujemo z željo, da bi se proletarci celega sveta združili v boju za pravičnejši družabni red.

Da je svetovna vojna svetovni kapitalizem ojačila, je krivo delovno ljudstvo samo, ki se je v svoji nezavednosti dalo do nje zapeljati, potem se pa razcepilo na tri, štiri ali še več sovražnih taborov.

Vzrok temu je v tem, da je gibanje za osvoboditev delovnega ljudstva bilo in je še danes v rokah od buržoaznega mišljenja prežetih voditeljev, ki vodijo zatirane mase v boj s frazami meščanskega svobodomiselstva.

Vsa energija delavskega pokreta se je trošila in se še troši za boj proti veri, proti verskim nazorom, proti verski šoli, proti verskim organizacijam, proti verskemu duhu in čutu, in se proglašala materializem kot edino pravilna in mogoča podlaga za bodočo socialistično družbo.

S tem pa se le krepki buržuazija, ki kakor gljiva raste na tleh materialističnega mišljenja. Komunizem je vzrastel na isti podlagi in posledica tega je, da se je v Rusiji pač s silo ustanovila diktatura proletarske stranke, ni pa resnični socialni smisel prekvalificiranja ljudstva, tako da mora Rusija danes iskati sodelovanja z zapadne buržuazije, da vzpostavi svoje gospodarsko in z njim svoje kulturno življenje, mesto da jo je podrla, kakor je napovedovala.

Socialni smisel, socialni čut, socialna vzgoja so namreč mogoči le na moralni, idealistični podlagi, so mogoči le na veri v zmago duha nad materijo in njenimi zakoni, na veri v zmago Boga podobnega človeka nad živalskimi nagoni, na veri v zmago večne pravice nad golo silo pesti in denarja.

Kdor to vero podira, podpira nadvlado kapitalizma in ruši notranjo moč boja za lepšo bodočnost človeške družbe.

Letošnji prvi maj naj zbudi v vseh trpinah iz vseh različnih socialističnih taborov od desnega do najbolj levega zavest, da se morajo združiti in to na eni sami protimaterialistični podlagi, da najprej delavstvo samo sebe osvobodi ostankov buržuaznih gesel in buržuaznega mišljenja, da se samo socialno vzgoji v duhu krščanskega bratstva in edinstva. Potem ne bo več nobenih kompromisov s buržuaznim družabnim redom, ampak delavstvo se bo lahko z upom na neizbežno zmago svoje misli lotilo ustvarjanja čisto nove družbe, sonečnega sveta, enotnega svetovnega nazoru. Kajti brez tega ni mogoče novo človeško vesoljstvo.

Ta nazor nam sveti iz evangelija, osnovevanega ne na grških akademskih filozofih, ne na rimskih mogočnejših, ampak na ramnih dvanajstih ribičev, ki so šli in so ves svet v svojih temeljih preobrazili.

Za gluhanome reveže.

Ali ste vsi — ali je vsa javnost pozabila na državni zavod za gluhanome? Pa je potrebno, da se tudi o njem spregovori resna beseda na naslov državne uprave. Saj gre tudi tu za mnogoštevilna človeška bitja, ki potrebujejo tem več zaščite, ker jih nemila usoda ni obdarila s sluhom in darom govora. Gre za gluhanome mladino, ki potrebuje požitvalne vzgoje in skrbnega negovanja. Saj je med to mladino prav mnogo — rečemo lahko večina — prav nadarjenih dečkov in deklic, ki bi brez vzgoje po naravnih zakonih postali navadno veliki nepridipravi, dočim jih naredi prava vzgoja in šola za zelo koristne člane človeške družbe. Kajti znano je, da so baš taki otroci za uk zelo dostopni in so kasneje kot dorasli v praktičnem življenju postali najboljši delavci in samostojni mojstri in gospodarji.

Vemo, da jim od strani učiteljstva v Ljubljani ne manjka požitvalne vzgoje. Manjka pa sredstev za to vzgojo, ker poleg duševne hrane potrebujejo ti ubožci predvsem tudi telesne hrane. Zavod je ustanova. To je res; a ustanovo oskrbuje država, ki mora tudi prispevati k vzdrževanju zavoda in otrok v njem. Saj gre za njene bodoče državljane, in ni vse eno, ali so ti dobri ali slabi, srečni ali nesrečni. Kolikor vemo, prispeva sicer država za vsakega otroka dnevno 10 (deset) kron. Kaj je to? Niti za kruh. — Ali naj se zatre in propade tudi ta, tako eminentno do-

brodelni zavod? Zato, ker je za nič državna uprava, ki nima smisla za socialne potrebe ljudstva? Hic Rhodus, hic salta — ti družba, ki klečeplaziš in vrtiš svoje oči navzgor! Obrni jih doli na zemljo, kjer se zvija v bolestitih ubogi, teptani človeški črv. Za tega zbiraj svoje darove, ne pa za one, ki so prenasršeni vseh telesnih dobrin.

X. katoliški kongres za socialni študij v Rimu.

(Od našega dopisnika.)

Rim, 27. aprila 1922.

Pogledi prav mnogih so danes uprti proti solnčni Italiji. V Genovi zaseda velekonferenca evropskih državnikov, v Rimu se vrši mednarodni kongres železničarjev, v par dneh se snide tam k svojem mednarodnemu kongresu Liga katoliških žena. V večnem mestu se v kratkem vrši evharistični kongres, zveza italijanskih ženskih društev in italijansko dijaštvo je tudi sklicalo svoje kongrese v Rim. Danes pa je pričel v Rimu zborovati X. katoliški kongres za socialni študij. Kongres bo zboroval do 30. t. m. Poslednji se je vršil decembra 1920 ob navzočnosti mnogih gostov iz vseh držav. Na njem je bilo sklenjeno ustanoviti Mednarodno zvezo katoliških društev, ki je bila avgusta 1921 ustanovljena v Zürichu.

Kongres se bo bavil izrecno z vprašanji socialne znanosti. Podobni kongresi so se vršili v Franciji, poslednji junija v Toulouseu. Kongresa se udeležujejo razni univerzitetni profesorji, poslanci, duhovniki, pisatelji, umetniki in drugi. Kongres je sklicala osrednja nepolitična organizacija (Unione popolare) z živahnim sodelovanjem Svete Stolece same. Referati smejo

Sploh pa — ali so v Belgradu že kdaj mislili na bedne gluhanome? In koliko je takih zavodov v Jugoslaviji?

Za delavski tisk daruj saj 1 dinar!

trajati največ eno uro, na kar se razvije vsestranska debata. Razprave bodo priobčevali vsi katoliški dnevnik, vsestranski pregled pa posebno list Settimana Sociale, ki je glasilo Unione Popolare. Glavno razpravno točko kongresa bo tvorilo vprašanje: razmerje državljanov-katolikov do cerkve in države. Kakor drugod se je tudi v Italiji razvilo iz gesla: »svobodna cerkev v svobodni državi« načelo: »svobodne cerkvene družbe v državi predvsem.« Nacionalizem in spoštovanje državnih zakonov, ki je pri katolikih vseh držav tako globoko, bi prav lahko privedla v nasprotje načela katoliške cerkve in vesti in pustila katoliške državljane v negotovosti. Zato je nujno, da se trdno in jasno določi, kaj smo dolžni Bogu, kaj svoji vesti in cerkvi, kaj pa državi in njeni avtoriteti. Za katolika mora ostati najvišji kriterij načelo: »Bolj je treba poslušati Boga kakor pa ljudi.«

O razpravah in o sklepih X. katoliškega socialnega kongresa bomo še poročali. Bilo bi na vsak način zelo umestno, da bi bili na sličnih važnih kongresih zastopani tudi slovenski katoliki.

Ruska delegacija bo sprejeta v Vatikanu.

Genova, 28. aprila. Semkaj je dospel ruskimi delegati dogovori o formalnostih o priliki sprejema pri papežu.

Odgovor Rusiji bo miren.
Francija osamljena — se umika!

Genova, 28. aprila. (Izv.) Na današnji seji podkomisije prve politične komisije se je takoj začetkom seje kazalo nasprotstvo med angleškim in francoskim naziranjem glede rešitve ruskega vprašanja. V debati pa je zunanji minister Schanzer izjavil, da namerava Italija vzpostaviti z narodi predvojne odnose, zlasti z Rusijo, brez katere ni mogoče obnoviti Evrope. — Nato se je prečitelo francosko besedilo spomene. Lloyd George je omenil, da ima ta nota krasen slog, vendar pa se mu ne zdi pripravna ugledati pot miru, ker žali v svojem uvodu čustva Rusije. Nota govori uvo doma o tem, da je Rusija upropaščena in da se ne more obnoviti brez zunanje pomoči. Angleško besedilo Lloyd Georgevo je bolj zmerno, zdi se mu, da je bolj pripravna pot. Švicarski delegat Motta je predlagal, naj se skuša najti srednja pot in naj

se predvsem izločijo napadi na Rusijo, ki jih je grajal Lloyd George. Komisija je sklenila v tem smislu in je izvolila odbor, ki naj se takoj sestane in še danes izpolni svojo nalogo. — Na koncu se je naznanil francoski delegat Barthou, da mora odpotovati za štiri do pet dni. Vendar pa naj se v tem ne vidi kaka namera, da se hoče odstraniti s konference. Nasprotno, interesi Francije zahtevajo, da ostane v Genovi. Francoska bo za njegove kratke odsotnosti funkcionirala kakor doslej.

Genova, 28. aprila. Barthou je svojo namero, da odpotuje v Pariz, po najnovejšem nalogu iz Pariza opustil. To se je zgodilo zato, da ne bi spričo njegovega odhoda nastala mnenja, da hoče francoska delegacija posvetovanja prekiniti in se vrniti v Pariz.

Naše smernice.

»Napačni nauk o okoreli pravici do zasebne lastnine je nadaljevanje greha proti naravi, ker ne vidi krivice v tem, da uporabljajo to, kar je odločil Bog za hrano in oblačilo vseh, v nasičenje svoje najneizmernejše lakomnosti in najbolj zapravljenih poželenj, da duši najplemenitejša čustva človeškega srca, da vzgaja trdosrčno brezbriznost za bedo soljudi, kot je ne najdemo niti med živalmi; kajti, kot pravi eden cerkvenih očetov: ne samo tisti je tat, ki krade tuje blago, marveč tudi, kdor si tuje blago prilastuje. Prosluli pregovor, da je lastnina tatvina, ni samo laž, marveč vsebuje poleg laži veliko resnice. Z zaničevanjem ga ne bomo odpravili. Uničimo resnico v njem, da zopet postane popolna laž!«

Škof Ketteller.

»Obresti so zastupile vse narodno gospodarstvo, tako uničile socialno moralo, da je le še pri poedincih ostal spomin na to. Vsled tega greha mora propasti naša družba. Obresti so osrednja os vsega socialnega vprašanja.«

Vogelsang.

»Jasno je in vsi soglašamo v tem, da je treba razdedinencem hitro in dobro po-

magati, ker živi pretežna večina delovnega ljudstva usmiljenja vredno, bedno, človeka nevredno življenje. Kajti stare delavske organizacije iz 18. stoletja so razbili, mesto njih pa niso postavili nobenega delavskega varstva, državnozanstvo in zakonodaja pa se je iznebila vere, prevzete po svojih očetih. In tako se je zgodilo, da je ostalo delavstvo v boju z nečloveškimi mogočci in v konkurenci neomejenega pohlepa osamljeno in brez zaščite. Nesrečo je še povečalo požrešno oduševstvo, ki ga Cerkev ni samo enkrat proklela. Vkljub temu se nadaljuje to oduševstvo pod drugo krinko. Poleg tega je prešla produkcija in trgovina skoro izključno v oblast par ljudi, tako, da je mala peščica bogatašev in velekapitalistov podjarmila ogromno število proletarcev.«

»In to bi naj ne bilo proti vsaki pravičnosti, da uživajo in posedujejo to, kar so drugi oškropili z znojem svojega obraza in z delom svojih rok? Kakor ima učinek svoj vzrok, tako mora po pravici plod iz dela pripadati tistemu, ki je delal.«

Leon XIII.

»Čim dahne duh krščanstva, duh Kristusove cerkve v uboga srca, pa dobé odgovor vse razumne smeri komunizma. so-

F. Ž.

Naša borba.

Bijemo neizprosno, neenakomeren in silno težak boj delovnega ljudstva zoper kapitalizem, zoper zajedalke in trote človeške družbe.

Ogromna je danes brezpravna masa duševnega in ročnega proletarijata, a maloštevilna iz njene četa resničnih socialno mislečih ljudi. Vsak, ki se bori za plesnivo skorjico kruha, je sicer proletarec, a socialist ni še zdaleka. Poglejmo samo na ogromno armado državnega uradništva, ki je danes brez dvoma padlo med proletarijat, a povejte mi, koliko je med temi stotisoči ljudi — socialistov, ljudi, ki so spoznali v globočini svoje duše, da je svobodomiselstvo rodilo pravo močnejšega nad slabejšim, da je svobodomiselstvo splošno gospodarski liberalizem, svobodno konkurenco in kapitalistični družabni red, ki je iz delovnega ljudstva sabirciral čisto navadno pridobitno sredstvo in degradiral človeško dostojanstvo na nizino najne vrednejše materije, ki ni vredna niti, da se proč obrne! Koliko je med temi števili ljudi, ki pripoznavajo, da je nujno potrebna razrušitev obstoječega družabnega reda in ustanovitev novega, v katerem bo delo merilo za presojo posameznika in v katerem bodo koristi poedincev podrejeni splošnosti? Koliko jih je med temi, ki bi z dušo in telesom posegli aktivno v naš silni boj? Priznajmo: bore malo jih je. In mi, ki smo se odločili, da nadaljujemo sveto in pravično borbo do njene zmage, se bomo ob letošnjem maju zavedali ene velike resnice: Ni vsak socialist, kogar je kapitalistični hudo urnik vrgel med proletarijat. In šli bomo in sklenili, da bomo v poedince zanašali pravega duha tako dolgo, doklen ne bo slednji, ki je v svoji bedi nam enak, tudi naš pošten sobojevnik za pravično stvar.

Na eni strani razredčene vrste proletarcev, prepojene še v pretežni večini s kapitalističnim mišljenjem, na drugi strani pa strnjena falanga svetovnega velekapitala. Dokler pa bodo v socialističnih vrstah prevladovali kapitalistični proletarci, toliko časa naša armada ne bo sposobna preiti v naskok. Kajti to je neenakomerna in težka borba naša, da se moramo v boju zoper kapitalistični družabni red biti obenem za žive in mrtve zoper zaenkrat prevladujočo kapitalistično miselnost v proletarskih vrstah.

Maj pa je predpoda in ves posvečen čistosti. Brez le-te ni ne prenovljenja, ne vstajanja. In brez socializma, očistkega kapitalističnih priveskov, ni zmage nad kapitalizmom. Kdor bo letos resnično praznoval maj, bo nujno iztrgal grabežljivega volka sebičnosti iz svoje duše in se pridružil sicer majhni, a neizprosni in zmage sigurni četi krščanskih socialistov.

EN DINAR

daruj 1. majnika za delavski tisk!

cializma in tudi anarhizma. Komunizem ljubezni odmeva iz vseh nauk Jezusove vere in večno nihalo pravičnosti v silovitih taktih razbija vsako sled oduševstva in zatiranja. Tu ne vlada teorija; marveč resnica! In ta resnica je že od prvega nastopa sem obsojala bistvo oduševstva v boju proti plodovitosti kapitala neprimerno jasneje nego tavajoči poskusi socialističnih velmož naše dobe. In anarhizem! Svoboda uma in srca blesti nasproti iz vsega cerkvenega življenja. Nebrojno individualnosti, ki so se razvile ob ti svobodni, opisuje sveta povestnica in svetu nerazložljivo spričuje, kako so otroci in slabotniki, reveži in bolniki, deve in žene svoje individualnosti razvili do neumrljivega sijaja, do bajnega veličastva. Boj za to svobodo je zgodovina katoliške cerkve. Boj za cerkevno svobodo se imenuje, a v resnici je boj za osebnostno svobodo, boj za svobodno razvoje cele človeške individualnosti; boj proti knezom in vladarjem sveta, boj proti bogatinom in veljakom, boj pa tudi proti sleparjem in zmotnim hujskačem! Kar je resničnega jedra v socializmu in anarhizmu, najde le v katoliški cerkvi svojo obrambo.

Dr. Krek.

Praznovanje 1. majnika.

SKUPINE TRBOVLJE, HRASTNIK IN ZAGORJE

naj se udeležijo 1. maja izleta na Sv. planino. Člani naj peljejo tudi družine s seboj.

Tovariši iz Hrastnika se snidejo v Društvenem domu v Trbovljah najkasneje do pol 8. ure zjutraj ter gredo skupno s Trbovljčani na Sv. planino.

Tovariši iz Zagorja naj se zberejo v Zadržnem domu, od koder gredo na Sv. planino tako, da bodo do 9. ure dopoldne na Sv. planini. Ob 9. uri je na Sv. planini sv. maša, po maši zborovanje.

Dobro srečo!

TRŽIČ.

Tržič. Tržiško kršč. soc. delavstvo bo praznovalo 1. majnik in sicer: ob lepem vremenu bo pri sv. Jožefu sv. maša ob devetih, pri kateri bo pel moški zbor. Nato pa se bo vršil shod na prostem za cerkvi. Ako pa bo slabo vreme, bo pa maša pri farji in shod v »Našem domu«. Tovariši in tovarišice, udeležite se v obilnem številu!

MARIBOR.

Krščansko socialno delavstvo proslavi 1. maj z velikim delavskim zborovanjem, ki se vrši ob 8. uri zvečer v dvorani JSZ Splavarska ulica 4. Na shodu govori poslanec dr. Korošec. Dolžnost kršč. soc. delavstva je, da se shoda polnoštevilno udeleži.

Kako se delajo in kradajo milijoni.

Pred nekaj dnevi se je nenadoma dvignil v Zürichu kurz našega denarja in v istem razmerju je na zagrebški in belgajski borzi padel kurz tujih valut. Mnogi dolžniki - trgovci, ki so komaj čakali tega ugodnega trenutka, da na cenejši način plačajo svoje dolge v tujih valutah, so se pojavili na borzah, da bi si po nizki ceni nabavili lire in češke krone, pa tujih valut žal ni bilo dobiti. Valute so se menda le kupovale, ne pa tudi prodajale. Vsled popolnega pomanjkanja ponudnikov in obilice kupcev so pa tuje valute zopet poskočile na prejšnjo višino in upamo, da bo pa sedaj tudi dovolj tujih valut na razpolago.

Vprašanje nastane, kdo je kupoval pretekli teden tuje valute po visokih cenah? Čuje se, da je ta padec umetno provzročila Narodna banka in nekatere druge banke. Ali ima ljudstvo od tega kak dobiček? Ne, pač pa veliko škodo. Tuji agenti so kot koblice preplavili tukajšnje trge. Trgovci so v upanju, da je vsled nizke valute blago ceneje, napravili precejšnje nakupe, plačati bodo pa morali vsled visoke tuje valute po višji kot kalkulirani ceni. Račun bo plačal konsument. Nekaj borzijancev, mož, ki se senčijo ob vladnih jaslih, ki si že znajo poiskati primerne izhode in so bili o tej špekulaciji dobro poučeni, si je pa nabasalo nove milijone.

To je vir oderuštva! Ne pa oni mali trgovci, ki v strahu pričakuje, kdaj bodo borzijanci uprizorili zopet kako komedijo in ga do nagega slekli ali celo pogнали v konkurz in z njim vred vse male in delovne ljudi.

Tunel.

Roman, Spisal Bernhard Kellermann. — Poslovenil Peter Mlakar.

Na obeh straneh mogočne tračnice polagajo v primernih razdaljah cevi vsakovrsne mere, jih spajajo in privijajo. Cevi za telefonske in telegrafске žice, za električne napeljave, velikanske vodovodne cevi, mogočne cevi za zrak, ki ga bodo sloji od zunaj dannedan brez odmora poganjali v rov. Posebne cevi za pnevmatično ekspresno pošto. Pesek, grušč pokrije cevi; nanje se polagajo pragovi in tračnice za navadne vlake z gradivom, solidni tiri, po katerih smejo vlaki z gradivom in kamenjem drvelj z brzino brzovlakov.

Trideset kilometrov za poprednjim vrtiliščem, kjer je bobnel vrtilni stroj, je bil rov že popolnoma dovršen.

3.

Toda to še ni bilo vse. Tisoč stvari se je moralo videti vnaprejši. Kakor hitro bi ameriški rovi zadeli z rovi, ki so se prejedali z Bermude skozi ruho, bi morala biti progā ljudi že godna za obrat.

Allan je imel načrte že leta izdelane do najmanjše malenkosti.

Vsakih dvajset kilometrov je velel izsekati v goro majhno postajo, v kateri bi bival prožni čuvaj. Vsakih šestdeset kilometrov je imel v načrtu večjo postajo in vsakih dvesto kilometrov velike postaje. Vse te postaje bi služile za skladišča za rezervne akumulatore, stroje in živež. Večje in velike postaje bi hranile transformatorje, močno-voltske postaje, hladilne stroje in zračne sesalke. Potreba je bilo tudi stranskih rovo, kamor bi se odmikali vlaki.

Za vsako tako delo so se izvežbali posebni delavski bataljoni in vse te čete so se zarile v zemljo ter izsekavale iz nje kamenite plazove.

Ninčič poklican domov na odgovor.

Belgrad, 29. aprila. (Izvirno.) Zunanji minister dr. Ninčič je bil brzojavno poklican v Belgrad in je sinoči odpotoval iz Genove. Nadomestoval ga bo kot predsednika naše delegacije dr. Velizar Janković. Vlada ga je poklicala zato, da opraviči svoje popustljivo stališče v pogajanjih z Italijo. Naša vlada je namreč sklenila, da se mora ralska pogodba striktno izvesti in da se čimprej registrira pri Zvezi narodov. Ta sklep naše vlade je izzval v italijanskih diplomatičnih krogih — kakor se zatrjuje v Belgradu — pravo konsternacijo. Ob priliki odhoda dr. Ninčiča iz Genove je bil izdan precej značilen uradni komunike, ki

se približno glasi: Povodom znanega incidenta v Belgradu se je ministrski predsednik Pašić ponosrečil in je vsled tega njegovo potovanje v Genovo popolnoma izključeno. Radi tega je Ninčič odpotoval v Belgrad, da ga točno informira o delu genovske konference in o poteku pogajanj z Italijo glede ralske pogodbe. Pred svojim odhodom je dr. Ninčič imel daljši razgovor z dr. Schanzerjem, da izve povsem točno stališče italijanske vlade. Polslužbeni »Tribuna« dostavlja k temu, da ni izključeno, da ne bi Lloyd George izvajal na našo in na italijansko vlado pritisk, da se direktno med seboj sporazumeti.

Kritika „socialne“ politike.

Belgrad, 28. aprila. (Izv.) Na današnji seji finančnega odbora se je vršila razprava o proračunu ministrstva za socialno politiko. V imenu Jugoslovanskega kluba je govoril posl. dr. A. Dubilić in naglašal nujno potrebo, da se združita ministrstva za narodno zdravje in socialno politiko, ker se v svojih funkcijah medsebojno že itak izpopolnjujeta. Prav mnogo bi pridobil s tem še posebno invalidski oddelek, ker bi mu bilo pridelenih več zdravniških strokovnjakov. Govornik je povdaril, da umirajo ljudje v Dalmaciji lakote. Odgovorna je za to vlada, ki je pravočasno vedela, da se bliža nesreča, a je prvič prekasno započela akcijo za prehrano pasivnih krajev, drugič pa je izročila to akcijo pristranskim občinskim komisarjem, mesto, da bi bila poverila izvršitev akcije nadstrankarski združni zvezi v Splitu. Radi pristranskega razdeljevanja živil vlada v Dalmaciji veliko ogorčenje. Invalidi, vojne vdove in sirote v prečanskih krajih ne dobivajo niti polovico

toliko kot one iz Srbije in Črne gore. Tudi vprašanja dobrovoljcev vlada ne rešuje niti koristno niti pravično. Glasoval bo proti. Poslanec Škulj je nastopil zoper ukinjenje nekaterih bolnic in zoper ukinjenje oddelka za javno pomoč, ker mora tudi država dati inicijativo za dobrodelne ustanove, posebno danes, ko vlada tako silna draginja. Poslanec Pušenjak je ostro napadel postopanje vlade, ki z ogromnimi svotami podpira organizacije sumljivih programov, dobrodelne ustanove pa pušča ob strani, da propadajo. Invalidske podpore v Srbiji in v preku je treba izenačiti, v Sloveniji pa odrediti ponoven nadpregled invalidov, ker se jim godi krivica. Ugovarjal je načinu reduciranja uradništva, ker je dokazano, da se odpuščajo uradniki z najboljšo kvalifikacijo, nevalificirani pa ostanejo na svojih mestih. Izjavil je, da bo v podrobni debati stavil tozadevne konkretne predloge.

Burna seja parlamenta.

Belgrad, 28. aprila. (Izv.) Na današnji seji parlamenta je poslanec dr. Momčilo Ivanić v govoru o dvanajstih osto napadel vlado in fin. ministra ter slabo organizacijo prevzemanja vojne odškodnine od Nemčije. Glasoval bo proti. Na popoldan. seji je dr. Roje izjavil, da bo še enkrat zamižal in glasoval za dvanajstine, čeprav je opozicija nagromadila mnogo tehtnih, važnih in resničnih vzrokov proti vladi. Vendar to glasovanje ne preudicira njegovemu bodočemu delovanju. Pri glasovanju je bilo oddanih 129 glasov za, a 56 proti. Predsednik ugotovi, da je zakonski pred-

log o proračunskih dvanajstinah v načelni debati sprejet. Takoj nato se je pričela podrobna debata. Pri členu 64 pride do nesoglasja med radikali in demokrati. Po tem členu preide namreč finančna straža iz področja vojnega v finančno ministrstvo. Demokrati so za, radikali pa proti. Radikali zapuste zbornico, predsednik pa prekine sejo. Ob devetih zvečer jo zopet otvori. Ker manjkajo radikali, ugotavlja predsednik, da ni kvoruma in hoče razpustiti sejo. Demokratje in opozicija ugovarja. Pride do burnih prizorov. Predsednik ponovno ugotovi nesklepnost in zaključi sejo.

Kraljeva civilna lista.

Belgrad, 29. aprila. (Izv.) V današnjih »Službenih Novinah« je išel: Zakon o občni upravi, zakon o oblastni in srezki samoupravi, ki skupaj z zakonom o razdelitvi države tvori celoto. V teh »Službenih Novinah« je išel tudi zakon o kraljevi civilni listi, ki se glasi:

1. Civilna lista kralja Aleksandra se zviša na 24 milijonov dinarjev letno in se do ene četrtine plačuje v valuti one države, kjer se morajo plačati izdatki računajoč po kurzu francoskega franka.
2. Ta civilna lista velja od 1. junija t. 1. Za to potrebna vsota se vstavi v proračun za leto 1922.
3. Ta civilna lista se ne more zmanjšati brez privoljenja parlamenta.

4. Ta zakon stopi v veljavo, čim ga sprejme narodna skupščina in podpiše kralj.

Upor vojakov v Plevlju.

Belgrad, 29. aprila. (Izv.) Povodom upora vojakov v Plevlju in bil izdan uradni komunike, ki pravi približno: Na prigovarjanje enega izmed vojakov je sklenilo več vojakov 48. pp., da zahtevajo premostitev v taka garnizijska mesta, ki so blizu njihovega doma. Zmenili so se, da se 23. t. m. na dani znak zbero pred vojašnico, odkoder odidejo potem proti Zagrebu. Tako se je tudi zgodilo, vendar se zdi, da niso vsi držali besede, kajti na dani znak jih je prišlo samo kakih pet, ki so pričeli streljati, potem pa so pobegnili v bližnje gozdove, odkoder pa so se pozneje zopet vsi vrnili. Vojake so zaprli in uvedli strogo preiskavo.

Nesrečna agrarna reforma.

Ta uboga agrarna reforma! Koliko si je delovno ljudstvo obetalo od nje! Naši mali ljudje na deželi, mali kmetiči, bajtariji in delavci so si delali upe, da jih bo agrarna reforma rešila bede, da jim bo nudila možnost samostojnega obstanka! Kako razočaranje! Danes pri nas živ krst več ne ve, da agrarna reforma sploh še obstoji — o njenem delovanju ni v javnosti niti sleda. In vendar deluje! Samo ne vprašajte, kako.

Svet križanskega reda v Ljubljani spada pod agrarno reformo. Za del tega sveta se je zanimala tudi mestna občina ljubljanska. Svet, ki bi ga bila rada dobila — seveda ne zastoj — mestna občina, leži deloma v mestnem pomerju, deloma spada pod Vič. Mestna občina ljubljanska ima na razpolago malo sveta, prav posebno pa ji manjka stavbišč. Mestne občine drugod podpirajo delavske stavbinske zadruge, zadruge malih ljudi, da jim pomagajo do lastnih domov. Mestna občina ljubljanska tega ne more, ker nima na razpolago dovolj stavbišč. Zato je popolnoma prav, da se je ljubljanska občina obrnila s prošnjo na urad za agrarno reformo, naj se ji prepuusti proti odškodnini oni svet. Na to prošnjo mestna občina baje še do danes ni prejela odgovora!

Medtem ko mestna občina ljubljanska še danes čaka na odgovor na svojo prošnjo, se je zgodilo, da je bila prošnja nekaterih zasebnikov, vložena pozneje, že ugodno rešena. Neka zadruga agronomov, pripadnikov samostojne stranke, je dobila od agrarne reforme ravno oni svet, ki je zanj prej prosila mestna občina. In še nekaj, česar niti verjeti ne moremo! Gospodje iz kroga onih srečnih, ki so dobili svet od agrarne reforme, se hvalijo, da so dobili svet po 2 kroni kvadratni meter! Res ne moremo verjeti, toda gospodje se hvalijo s tem in pristavljajo, da toliko stane kvadratni meter »klosetpapierja! To stvar je treba razčistiti!

Če je to res, potem imajo gospodje od Samostojnih kmetov, ki v včerajšnji številki »Jutra« napovedujejo g. Hribarju boj, prav, če trde, da je »na agrarni reformi SKS posebno interesirana«. 2 K za kvadratni meter je gotovo poseben interes!

Novi ponudba posojila

Belgrad, 29. aprila. (Izv.) Dosedaj so tri tuje kapitalistične družbe ponudile naši državi posojilo, o katerih je »bilo« že ponovno govora. Sedaj pa je neka angleško-amerikanska družba ponudila novo posojilo in izrekla željo, da se sestane s finančnim ministrom v Parizu in se z njim dogovori glede podrobnosti.

Konferenca nasledstvenih držav.

Belgrad, 29. aprila. (Izv.) Pred par dnevi se je v Rimu končala konferenca nasledstvenih držav in je predsednik naše delegacije dr. Rybar že prispel v Belgrad in podal vladi obširno poročilo. Glasom tega poročila je naša vlada sklenila 29 raznih pogodb. Konferenca je delala v komisijah in podkomisijah, kakor: finančni, gospodarski, pravni, administrativni in drugih. Našo vlado so poleg dr. Rybara zastopali še dr. Hadžić, dr. Bošković, dr. Krmpotić in drugi. V glavnem je prišlo v vseh

Kakor ognjenik med najhujšim divjanjem so tunnelski rovi dan in noč bljuvali kamenje. Neprestano tik drug za drugim so drveli polni vlaki iz zijajočih vhodov. Lahkotno, da se je oko razveseljilo, so se vzpeli po slirmini ter na vrhu za hip obstali. Kar se je zdelo samo kamenje in grušč, se je namah razgibalo v vagonih in začrnele, umazane, nerazločljive poslave so poskakale na tla. Vlak s kamenjem pa se je vil preko sto in sto izogibašiš ter oddrdal. Obkrožil je v velikem loku »Mac City« (kakor se je vobče imenovalo tunnelsko mesto v New Jersey) ter se ustavil na enem izmed sto in sto tirov ob morju. Tam so ga razložili. Tu ob morju je bilo vse veselo in glasno, kajti imeli so »lahki tedne«.

Mac Allan je nakopal dvesto kubičnih kilometrov kamenja, iz katerega bi lahko sezidal zid iz New Yorka do Buffala. Posedoval je največji kamenolom na svetu; toda niti ene same lopate prsti ni zavrgel. Celo razsežno ozemlje je primerno zravnil. Obalo, ki je polagoma padala, je poravnal ter plitvo morje potisnil za kilometre daleč nazaj. Tam zunaj pa, kjer je bilo morje že globlje, se je vsipalo na dan tisoč in tisoč vagonov kamenja vanj in počasi je rastele nespis v morje. To je bilo eno izmed nabrežij Allanove luke, ki je na načrtu bodočega mesta lako osupnila svet: Dve miljji vsrtan so gradili njegovi inženirji kopalniško obrežje, kakor ga večjega in primernejšega ni še imelo nobeno svetovno kopalnišče. Tu so se imeli graditi velikanski kopalniški hoteli.

Mac City samo pa je bilo kakor velikansko polje samega grušča, na katerem ni rastle drevo, ni zelen grm, ni živila nobena žival, ni začival ptič. V solncu je blestelo, da so ščemele oči. Daleč na okrog je bila ta pušča pokrita s tiri, preprežali so jo kot pahiljača na obe strani ter sličili magnetičnim oblikam železnih opilkov ob magnetovih polih. Povsod so drveli vlaki, električne železnice, vlaki na sonara, vsepovsod so

puhale črn dim lokomotive; tulilo je, zvenčalo, žvižgalo in zvonilo. Tam zunaj v začasni Allanovi luki so pa ležale gručice parnikov s kadečimi se dimniki in visokih jadrnic, ki so privlekle železo, les, cement, žito, živino, živež vsake vrste iz Chikaga, Montreala, Portlanda, Newporta, Charlesona, Savane, New Orleansa, Galvestona. In proti severovzhodu se je dvigal debel, neprodirljiv zid dima: kolodvor za gradivo.

Barake so bile izginile. Na terasah prožne zaseke so bleščale steklene strehe: lope za stroje, elektrarne, tik ob njih so se dvigale kot stolp visoke pisarniške zgradbe. Sredi kamenite pušče je štrlel pod nebo dvajsetnadstropni hotel: »Atlantic-Tunnel«. Bil je svetlo pobeljen, čisto nov ter služil za prenočišča čelam inženirjev velikih tvrdk ter tisočim radovednežev, ki so prihajali vsako nedeljo iz New Yorka.

Njemu nasproti je Wannamaker zgradila začasno dvanajstnadstropno trgovsko hišo. Široke, popolnoma dograjene ceste so držale kot žarek ravno preko nagruščenega polja, mostovi so se ločili čez prožno zaseko. Na periferiji kamenite pušče so pa ležala prijazna delavska mesta s šolami, cerkvami, igrališči, z bari in »saloni«, ki so jih vodili nekdanji boksarji ali dirkači. Daleč zadaj sredi gozdička nizkega rušja je stalo samotno, pozabljeno in mrtvo poslopje, ki je sličilo sinagogi: krematorij z dolgimi, praznimi križnimi hodniki. Samo na enem hodniku so že bile žare. In na vsaki je stal enak napis pod angleškim, francoskim, ruskim, nemškim, italijanskim, kitajskim imenom: Ponosrečil pri vrtanju Atlantic-tunela — pri razstreljevanju — zasul — padel pod vlak: kakor napisi padlih vojakov.

Tik ob morju so se razprostirale nove bele bolnišnice, zgrajene po najmodernejših načelih. Tu spodaj nekoliko vsrtan je stala sredi čisto novega vrta nova hiša: vile Maud.

(Dalej.)

Dne 1. majnika daruj saj 1 dinar za delavski tisk.

zadeval do sporazuma, edino v finančnih zadevah, ki so najvažnejše, ni prišlo do sklepa, ker so italijanski veščaki odpotovali. Sklenjen je bil sporazum v večini pravnih vprašanj, glede dunajske poštne hranilnice itd. Glede dolgov med našimi in tujimi državljani je bilo sklenjeno, da se tačasno ustavi njihovo izplačevanje, dokler se ne uredi valutno vprašanje.

Današnja predborza.

Curih, 29. aprila. (Izv.) Na današnji predborzi notirajo sledeči kurzi: Budimpešta 0.67, Berlin 1.79, Italija 27, London 22.76, Newyork 514, Pariz 47, Praga 9.92, Dunaj 0.065, Zagreb 1.70, Varšava 0.13, Holandsko 196.50, n.-a. K 0.06875.

Politični dogodki.

+ Naš spor z Italijo. Naša vlada se je po dolgem obotavljanju postavila odločno na stališče brezpogojne izvršitve rapalske pogodbe. To je zelo prav, dvomimo pa zelo o uspehu. Že večkrat se je naša vlada postavila na tako stališče, potem je pa tem bolj odnehala. Tega se tudi to pot bojimo. Vzrok je zelo enostaven. V Genovi se je naša vlada postavila brezpogojno na stališče Francije. Ta jo bo zato tudi v reškem vprašanju podpirala. Toda obenem zavzema naša vlada stališče nasprotno Angliji in Rusiji. Narobe Italija z vsemi močmi podpira politični koncept Lloyd Georgea. In Lloyd George bo zmagal. Od tega bo profitirala Italija, mi pa nič. Koliko pa nam bo mogla Francija v reškem vprašanju pomagati, bomo pa še videli.

+ Sodba češkega narodnega socialista Klofača o naši politiki. Pred dnevi se je mudil v Ljubljani voditelj čeških narodnih socialistov g. Klofač. Naši demokratični svobodomisli so upali, da bo Klofač slovenske narodne socialiste pregovoril, naj vendar gredo pomagat demokratom. Kakor se govori, je g. Klofač svojim slovenskim somišljenikom res dal nekaj nasvetov v tej le obliki: Narodni socialisti naj se združijo le s tistimi strankami, ki niso proti državi. Pristavil pa je, da sedanji demokratsko-radikalni režim v Jugoslaviji tira državo v brezdnost. — Iz tega naj si demokraci osvoje primeren nauk in naj zapuste nesrečno barko, ki jo celo Čehi preklinjajo.

+ Jugoslovanska »agrarna reforma«. Mitroviška Srbija piše: »G. Mirko Latas (pristno madžarsko ime) glavni agitator JDS v Sremsu, drugače nadzorni ministerstva za agrarno reformo, je službeno zaposlen v mitroviški občini, v kateri je dosti veleposestev ogrskega barona juda Gutmana. Pred desetimi dnevi je dobil mitroviški trgovec g. Laza Bizumić po železnici 4 konje, in sicer: 1 štajerskega žrebca, 1 štajersko in dve drugi košili. Četvorica je vredna 40.000 dinarjev. Ti konji so Gutmanovi. On njega jih je ceno »kupil« g. nadzornik M. Latas za 35.000 kron in prodal Bizumiću za 40.000 Din ali 160.000 K. Iz tega je razvidno, da je poleg SKS, ki dobiva kvadratni meter zemlje po 2 K, »zainteresirana na agrarni reformi« tudi JDS, katere priganjači »kupišejo« četvrtico konj na veleposestvih za 35.000 K, da jih prodajajo za 40.000 — dinarjev! Evo vam dokaza, kako se je tukaj krona »ujednila« z dinarjem, pa še pridobila 5.000 na vrenost!

+ Kaos o agrarni reformi. Povodom razprave v finančnem odboru o izplačilu 360 milijonov kron bosanskim veleposestnikom je poslanec A. Dulibić ugotovil, da agrarne reforme pri nas pravzaprav ni, marveč taka zmešnjava in kolobocije, da si prizadeji niti sami ne morejo priti na jasno. Dokler vlada ne bo izdelala primernega okvirnega zakona za celo državo, je vsaka beseda o agrarni reformi odveč in zastoj. — Pri nas v Sloveniji pa so si radi »agrarne reforme« v laseh Ivan Hribar in »SKS, ki je na podlagi »Jutrovec« vesti »na agrarni reformi zelo interesirana«. To je namreč res. Kako pa je »interesirana«, je drugo vprašanje. To pa bomo razjasnili mi.

Naša društva.

Šišensko prosvetno društvo priredi v nedeljo dne 30. aprila ob 8. uri zvečer v salonu gostilne Reininghaus (poleg Keršiča) skioptično predavanje. Predaval bo gosp. prof. dr. V. Šarabon o naših planinah. Vstopnina za ljudskošolsko mladino 2 K, za vse druge pa 4 K. K obilni udeležbi vabi odbor.

Ljutomer. Ljutomersko okrožje Orlov ponavlja v nedeljo, dne 30. aprila po večernicah v Slovškovi dvorani v Križevcih telovadno akademijo. Na sporedu je proizvajanje telovadnih točk članov, članice ter naraščajo, skupine in alegorije. Med pomembnimi točkami udarja tamburaški zbor in nastopajo domači pevci. Vstopnina: sedeži I. vrste 8 Din, II. vrste 2 Din; III. vrste 1 Din. Ker je

čisti dobiček namenjen za vseorlovski zlet v Brno, se preplačila hvaležno sprejemajo. Prijatelji naše mladinske orlovske organizacije iskreno vabljeni.

Dnevni dogodki.

— 1. majnika »Novi Čas« ne bo izšel. — Mizerija južnih železničarjev. Železničar piše: Obratno ravnateljstvo južne železnice se vedno izgovarja, da uslužbenecem priznanih draginskih doklad ne sme prej izplačati, dokler tega uprava državnih železnic ne stori. Lep izgovor javnosti, ki pa ne drži. Res je le, da kar je priznano državnim železničarjem, to morajo dobiti tudi uslužbenci južne železnice. Ni pa res, da bi uprava južne železnice ne smela svojim uslužbenecem izplačati tega, kar bi jim že davno izplačati morala. Res je, da ako je več milijonov v banki naloženih, to nekaj nese, akoravno mora uslužbenstvo vsled tega škodo trpeti, ker ta čas, ko ima uprava denar za uslužbenca v banki naložen in železničarske družine vsled vedno večjih cen pomanjkanje trpe, se pa gospodje, ki gospodarijo nad južno železnico in nami, na račun obresti tega naloženega denarja — masté. Ako hoče uprava južne železnice posnemati odločujoče faktorje državnih železnic, potem naj se nikar ne čudi, ako ugled onih mož pri upravi južne železnice, ki je doslej še nekaj veljal, pada v tisto nižino, kot je padel že zdavnaj ugled onih, ki vozijo našo državno upravo. Da bo javnost vedela, zakaj nezadovoljstvo in razburjenje med železničarji od dne do dne raste, naj primerja današnji draginji naše plače in potem tiste gospode, ki nam dele kruh, potem se pa nihče ne bo čudil, ako lepega dne prikipi nezadovoljstvo železničarjev do vrhunca in bomo zagrabili za metlo in pričeli pometati in pometali tako dolgo, da ne pometemo z vsemi, ki to zaslužijo.

— Prošnje za državoslovne državne izpite. Predsednik izpraševalne komisije za državoslovni državni izpit v Ljubljani objavlja: Absolventi juridične fakultete, ki hočejo v poletnem tečaju 1922 pred izpraševalno komisijo za državoslovni državni izpit v Ljubljani polagati izpit, morajo vložiti svoje prošnje pri predsedništvu izpraševalne komisije (Ljubljana, Sodna palača, soba št. 70 v I. nadstropju) do konca meseca maja 1922. V mesecih julij, avgust in september 1922 pred komisijo ne bo terminov za polaganje izpita.

— Padec marke in špekulacija. Vsled poraznega padca marke so se prizadeti špekulanti vrgli na kupovanje hiš. V Berlinu se po posredovalnicah gnete domačih in tujih, posebno dunajskih špekulantov, ki poprašujejo po hišah, ki so na prodaj. Cene gredo zato skokoma kvišku in hiša, ki jo je danes kupil kdo n. pr. za 800.000, je jutri prodana za milijon. Podobno rastejo cene tudi življenjskim potrebščinam.

— Posledica dobre in slabe valute. — Kakor znano, morajo biti pisma in dopisnice, ki gredo iz naše države v Nemško, Avstrijo, frankirane, sicer se vrnejo pošiljatelju. — Enako naredbo je izdala češkoslovaška poštna uprava za korespondenco, ki je namenjena iz Češkoslovaške v Avstrijo, na Nemško, Poljsko in Madžarsko. Kdor je na Češkem zadnji čas pisal v navedene države, ni frankiral pisma, pač pa je priložil pisanju 1 češko krono. Naslovnik je plačal pri prejemu kazensko pošto pristojbino, a od priložene češke krone mu je ostalo še nekaj dobička. Ker pri takem poslovanju trpi poštni erar, morajo biti odslej pisma in dopisnice frankirane, ako so iz Češke naslovljene v navedene dežele.

— Kdo verjame. Iz Belgrada poročajo: Iz Bitolja poročajo, da se stvarna škoda prebivalcev vsled eksplozije razstreliva in požara ceni na 50 do 60 milijonov dinarjev, vrednost uničene municije pa na 150 milijonov dinarjev.

— Kako se Amerikanci množijo. Po ameriških statističnih podatkih posnemamo, da podeli Združene države vsak dan povprečno 60 novih državljanstev. Tako se pomnoži število unijskih državljanov letno za 21.900 državljanov.

Ljubljanski dogodki.

POZIV NA SHOD VSEH VPKOJENCEV VDOV IN SIROT.

Združene koalirane organizacije vpkojencev vdov in sirot sklicujejo v četrtek dne 4. maja t. l. ob 10. uri dopoldne shod. V Mestnem domu v Ljubljani. Vsi vpkojenci vdove in sirote brez razlike kategorij in strank se pozivljajo, da se shoda polnoštevilno udeležijo. Naprošeni so tudi gospodje narodni poslanci, kateri se mogoče ta čas nahajajo v Ljubljani, da se shoda udeležijo. — Odbor združenih organizacij vpkojencev. — Iv. Salamun, t. č. preds.

Iz Zdravstveno stanje g. Antona Komlanca. G. Komlanec je od svoje težke boleznj popolnoma ozdravel. Da se telesno okrepi odpotuje danes na svoj dom na Dolensko, odkoder bo prih. teden odšel za 2 meseca v Podbrezje in Bohinj. V Ljubljano bo prihajal vsako sredo radi šole. Prosi naj se mu pošiljajo pisma na staro stanovanje: Ulica na grad št. 3 v Ljubljani. — Bog mu daj popolno zdravje vnetemu organizatorju kršč. delavstva!

Moška in mladeniška družba v Križankah ima jutri v nedeljo popoldne ob 6. uri zvečer redni mesečni shod. Radi važnih oznanil za mesec majnik oziroma proslavo družbinega jubileja je želeli, da se cerkvenega shoda udeležijo prav vsi družbeniki.

Iz Šiškarji pozor! V nedeljo, dne 30. aprila bo občni zbor družbe za zidanje nove cerkve sv. Frančiška v Šiški. Vsi člani in članice ste vljudno vabljeni v salon gostilne Reininghaus dopoldne po sv. maši ob pol 11. uri. — P. Ernest Jenko.

Iz Prof. Reisner je odstopil kot predsednik Osrednje Zveze javnih nameščenec, obdržal pa je še dalje svoj demokratski mandat. Pustil je javne nameščenice in ostal je demokratski poslanec za podporo centralističnega suženjstva.

Iz Volivcev v Ljubljani bo pri novih volitvah nekaj nad 12.000, dočim jih je bilo lani nekaj nad 11.000. Število volivcev je tedaj zrastle za en tisoč.

Iz Ljubljanski trg. Trg je preko potrebe založen z blagom. Cena govejega mesa prve vrste 60 do 68 K kg; kvaliteta cenejšega govejega mesa je zadnje čase tako slaba, da prodaja takega blaga trgu ni več koristna in na trg slabo vpliva. Telečje meso 58 do 60 K kg, svinjsko meso 78 K, kostrun 36 K, jagnje 56 K, kozliček 56 K, slanina 94 do 96 K, mast v detajlni prodaji 96 do 100 K kg. Tržaška glavna solata 50 do 60 K kg, berivka 60 K, tržaški grah v stročju 44 K, luščen grah 140 K, čebula 24 K, špinata 36 K, špargeljni 120 do 160 K, krompir 6 K kg. — Cene žitnih izdelkom bazirajo na ceni 26 K za moko št. 0 v detajlni prodaji. — Specerijsko blago: kava Portoriko 170 do 180 K, Santos 120 do 124 K, Rio 112 do 116 K, sladkor v kockah 68 K, kristalni sladkor 62 K, riž najfinejši 42 do 46 K, navadni riž 32 do 36 K, namizno olje 100 K liter, jedilno olje 92 K liter, testenine 36 do 44 K, petrolej 24 K liter, navadni kis 5-20 K, vinški kis 12 do 14 K liter.

Iz Urad mestnega tržnega nadzorstva se nahaja od 1. maja nadalje na Vodnikovem trgu št. 5, na dvorišču.

Iz Nesreča na Vodnikovem trgu. Zgodila se je danes dopoldne; pred Marčanovo stojnico je stala mati in hčerka. Od nasprotnih si strani sta pridruvala v najhujšem diru dva mesarska voza. Umik je bil izključen. Mati in dekle sta prišli med vozova. Deklico sta vozova ob lojternicah najprej posvalkala, ko pa se je končno izmuznila pod voz, jo je povozilo še kolo. Tudi mati je dobila precej poškodb, gornjo obleko pa ji je razcefralo. Deklica je sicer iz nevarnosti, vendar pa je težko poškodovana. Nepazljiva mesarja je stražnik zapisal. — Ob tej priliki naj pripomnimo, da drve nekateri mesarji prav ob urah, ko je največ ljudi na trgu, s svojimi zapravljenimi tako brezobzirno naglo mimo stojnic, da je naravnost čudno, da se ne dogodi še več hujših nesreč. Tržno nadzorstvo in policija pa se ne gane. V interesu ogroženega ljudstva zahtevamo, da se v tem oziru napravi končno že enkrat red!

Iz Izpred sodišča. Dne 14. t. m. bi se imela vršiti razprava železničarja Stajerja Gregorja proti gospej Mariji Graseli, soprogi vladnega svetnika radi žaljenja časti. Ker je pa zastopnik Stajerja predlagal poravnavo, je sprejela gospa ta predlog in podala izjavo ter bo povrnila vse sodnijske stroške.

Iz »Umor v Florjanski ulici« senzacionalno burko noviteto in komedijo »K d o r d r u g i m j a m o k o p l j e k, v p r i z o r i L j u d s k i o d e r v n e d e l j o o b p o l o s m i u r i z v e c e r v L j u d s k e m d o m u. P r e d p r o d a j a v s t o p n i c e d a n e s, v s o b o t o o d 3.—6. u r e p o p o l d n e i n j u t r i v n e d e l j o o d 9.—12. u r e d o p o l d n e i n p o p o l d n e o d 3. u r e d a l j e d o z a c e t a k p r e d s t a v e v L j u d s k e m d o m u I. n a s t r o p j e.

Dopisi.

DELAVSKA ZMAGA.

Mengeš. Tukajšnje delavstvo tovarne slavnikov Stemberger & Mellitzer je stopilo dne 24. t. m. v stavko, ki je trajala 3 dni radi neznošenega šikaniranja in nekvificiranih psov in osumljenja tatvine od strani delovodja Krušič Antona. Za delavstvo se je zavzela »Jugoslovanska strokovna zveza«, ki je dosegla s pomočjo odločnega in složenega nastopa delavstva pri pogajanjih popoln uspeh. Za sumničenje tatvine je dobilo delavstvo od podjetnika zadoščeno.

nje. Delovodja Krušič je dobil striktna navodila od obr. vodstva, da se ima v bodoče lojalno in korektno vesti proti delavstvu. Vse pritožbe delavstva se bodo bodoče upoštevale. Ako se bi delov. Krušič ne držal navodil, se odstavi od službe. Vse plače se (po zadnjem izplačilu) povišajo za 30 odstotkov. Uredilo se je še več manjših zadev.

Delavstvo je pokazalo, da se zaveda dobe, v kateri živi. Sklenilo je še bolj utrditi svojo organizacijo. Podjetnik pa je lahko uvidel, kaj in kdo je dal povod nastopu delavstva. Mislil je organizacijo razbiti, a je dosegel ravno nasprotno.

Pripomniti moramo, da ni podjetnik pristal na slovensko besedilo dogovora, češ da nima niti enega uradnika, ki bi mu znal predstaviti slovensko besedilo na nemško. Od vseh njegovih uradnikov ni niti eden zmožen slovensčine. Kaj poreče k temu naša javnost? Ali so naši uradniki vsi zaposleni?

Mariborske novice.

Mariborski občinski svet je v svoji seji dne 28. t. m. sklenil, da prispeva za gladijočo Rusijo 5000 Din.

Mariborski trgovski gremij je sklenil, da bodo 1. maja trgovine ves dan odprte. Predsednik gremija je veleedemokrat Weiksl — torej ni čuda!

Iz Tržiča in okolice.

Tržič. Lepa in nad vse slovesna je bila nedelja za delavsko naselbino na Faberki in za Tržič. Hiše v zastavah, pokanje topičev je naznanjalo pomembno slovesnost. Na novo zgrajena kapelica je dobila nov kip Matere lepe ljubezni. Belo oblečena dekleta so nosila kip, pred katerim so nosile šolske učenke blazinice s krono in ličnimi cvetkami. Razvil se je dolg sprevod, ki so ga otvorili faberški fantje, za njimi so šle Marijine družbe z dvema zastavama, delavci in delavke v dolgi vrsti ter duhovščina. Po pozdravu g. semeniškega duhovnika Cudermana, sta pozdravila nebeško Gospo v imenu faberških deklet gdč. Jenčič, imenom vrlih fantov faberških Kristl Perko. G. svetnik Potokar je blagoslovil novi kip in bodril množico vernike k ljubezni do Matere lepe ljubezni. Z deklamacijami in petjem malih in velikih se je končala lepa delavska pobožnost, ki je tudi marsikateremu izmed možakov izvabila solzo. Petje je oskrbel cerkveni moški zbor iz Tržiča.

Iz Tržiča. V četrtek je bilo zadnje redno predavanje v Domu. Govoril je g. učitelj Vider o Rusih. Po predavanju je bil razgovor o praznovanju prvega majnika. Krščansko socialno delavstvo bo proslavilo 1. majnik s sv. mašo in javnim shodom. Ob lepem vremenu bo sv. maša pri sv. Jožefu. — V meščanski šoli so se dogodile zadnji čas čedne afere. O priliki izpregovirimo obširneje o njih. Le poskušajte metati verouk iz šol in te se bodo spreminile potem v navadne beznice.

Križe pri Tržiču. Razmah in napredok JSZ v našem kraju dela socialnim demokratom slne preglavice. Neprenehoma snujejo načrte, kako bi prišli na površje. Za pomoč se poslužujejo potapljalčeve se barke samostojnih kmetov in tiste demokratske trojice, ki drvi za dr. Žerjavom čez drn in strn. Govori in sušlja se, da bodo s temi pristnimi predstavitelji slovenskih buržuaznih ostankov sestavili prihodnjih volitvah skupno kandidatno listo. Le naj jo! Le naj jo! Preveč so jo zavozili socialno-demokratični generali, kot brata Kristana in tovariši! Ljudstvo je izpregledalo, in bo združeno buržuazijo položilo v skupen grob! Tov. delavec.

Križe pri Tržiču. Primorani smo javno vprašati županstvo in občinske odbornike, ali ne vidijo, kam plovemo pri nas? Če kje, bi v naši občini potrebovali »Pre-rod«. Tako smo prišli že daleč, da niti sed občinski odbornik ne vidi nič. Čudnot V navadnih trgovinah se pije vse vprek šnops, rum in druge žgane pijače. In to vsak dan. Kadarkoli greš mimo take trgovine, podnevi in ponoči, boš videl v njej vse polno pivcev s »kanončki« v rokah. In takega neopravičenega točila žganja pusti v miru celo njegov najboljši prijatelj, s katerim sta si radi dohodnina neprestano v laseh. O, da bi tožil sosed ali pa naš konsum, kdaj bi se že bili oglašili zastopniki drž. oblasti! Apeliramo na javnost, da napravi v interesu miru red! Tudi rdeči konsum in še nekateri drugi naj si vzemo to k srcu. Popotnik.

Iz trboveljskih revirjev.

Kje je višji šolski svet? Iz Trbovelj: Ali res ne vidi in ne ve, kaj se godi v Trbovljah? Delavci so imeli protestni shod rami razširjenja trboveljske šole. Zakaj pa to? Kaj, delavci ne marajo šol? O ja! Ampak tu se gre za osebne interese

neke učiteljske porodce. V trboveljski dolini sta namreč dva šolska okoliša: eden pretežno kmetijski v vasi Trbovlje, drugi popolnoma delavski na Vodah. Samoumevno, da delavski del hitro raste, in so šolski prostori kmalu pretesni. Treba je razširjenja ali celo novega poslopja. A ker je to šolo dolžna vzdrževati premogokopna družba, se ta kakor navadno vsakim takim stroškom, ki bi bili delavcu v dobro, protivi, kolikor se le da. Zato tej »revni« družbi priskoči dobrosrčni krajni šolski svet na pomoč s tem, da njegov načelnik kar lepo diktira, da se šola v Trbovljah, ne na Vodah, razširi, seveda na občinske stroške. »Zastopnike« občine seveda taki stroški nič ne bole, ker gre pri tem za osebne koristi raznih gospodov. Da pa ne bo tako povečana šola prazna, se pa šolski okoliš razširi skoraj do vrat rudniške šole. Tako morajo otroci iz Vod romati v trboveljsko šolo, oddaljeno pol ure. In isto se namerava zgoditi letos zopet. Vse okoliščine kažejo, da bi moral rudnik zidati 12 razredno šolo na Vodah, ako hoče imeti par let mir. A on tega ne »zmore«, zato se mu zopet ponuja stari prijatelj krajni šolski svet in ga hoče rešiti s tem, da svojo šolo vzdigne za eno nadstropje. Seveda bo treba zopet šolski okoliš razširiti še mimo vodenske šole. Kdor pozna naše ozke ceste in promet na njej: vedno polno vozov in povrh še kolesalni avto, ki voz ravno ob času, ko so otroci na potu v trboveljsko šolo; in kdor vidi trume slabotnih in slabooblečenih otrok v blatu in mrazu na tako opasnih cestah, more pač reči, da so stariši opraviče-

ni ugovarjati proti takim nečuvnim šikanam. Krajni šolski svet je seveda pritožbo starišev zavrnil; kaj bo storil višji šolski svet, še ne vemo? Upamo, da so ti pametnejši in razsodnejši ter bodo upoštevali in se ozirali na težnje starišev, ne pa na koristi gotovih učiteljev.

Laško. Dne 23. aprila t. l. se je vršil tukaj srednje obiskan shod Nezavisne organizacije zveze rudarskih delavcev. Na shodu je govorilo več govornikov: menda sta bila dva iz Trbovelj, eden pa iz Hrastnika. Govornik iz Hrastnika je poročal o položaju in o novih mezdah rudarjev. Govornik iz Trbovelj pa je govoril o gladijočih v Rusiji na koncu pa o načelih strok. zveze rudarjev, ne pa o načelih svoje organizacije. Na zahtevo in medklie neke osebe, kam pravzaprav njihova organizacija spada, govornik ni hotel dati pojasnila. Znano pa je, da je pravila te organizacije izdelal liberalci dr. Dimnik in da uživa še prav posebno zaslobo pokrajinskega namestnika Ivana Hribarja. Tudi je govornik molčal o tem, da je njegovo organizacijo prav toplotno priporočilo v svoji 55. številki glasilo slovenskih kapitalistov, ki je krščeno za »Sl. Narod«. Prosimo svoje cenjene tovariše govornike iz nasprotnih organizacij, naj nam drugič povedo tudi kaj iz načelne torbice svojih organizacij. Nikakor pa ne dopuščamo, da bi izrabljali v svojo korist strokovno zvezo rudarjev; to bi bilo že prepredrzo. Ali mar mislite, tovariši govorniki, da delavstvo iz Hude jame ne pozna jedra in bistva organizacij? Tudi to vemo, da so bila vsa izvajanja govornikov na tem shodu vzeta iz načel in programa S. Z. R.

in J. S. Z. Nimamo ničesar proti osebam kot takim: posamezniki so lahko poštene in odkriti. Toda potem tudi ne smejo govoriti v imenu tiste organizacije, za katero so iz tuje zakladnice agitirali. Kajti zavedno delavstvo ve, da je organizacija, v katere imenu so nastopali omenjeni govorniki, sad liberalnega svobodomiselnosti, ki je rodil sedanji bankokratski režim. Ako bi namreč tudi nasprotna organizacija bile prežete misli, da ima ubogi proletarec prav tako dušo kot kapitalist in da je ubogi delavec prav tako ustvarjen po božji podobi kakor vsak človek, potem bi morale kazati ta prepričanja tudi v dejanju, potem je tudi gotovo, da pridemo prej ali slej skupaj. Dokler pa bodo besede take, dejanja pa drugačna, bo ostalo seveda pri starem. Sodrugi govorniki! Ako pa hočete biti tudi dejansko taki, kot ste govorili, potem nikakor ne smete in ne morete biti pristaši tiste organizacije, za katero ste agitirali, kar le-ta stoji pod zaščito buržuazne demokratske stranke. V tej pa ni krščanstva in zato tudi ne pravice. V tej stranki ne uče, da je delavec v luči krščanstva prav tako človek, kot podjetnik, marveč, da je Bog — žep, in čim bolj poln je le-ta, tem mogočnejši in pravičnejši je. Od takih ljudi pa se ne smemo naupati izboljšanja. Res je, da moramo člane strokovnih organizacij navdušiti in prepričati z idealizmom in nesebičnostjo. To pa je mogoče samo s krščanstvom, svobodomisleci bodo nujno dosegli nasprotni uspeh. Ako pa se je v vas samih morda že dovršil tak velik notranji preobrat, potem — prosim — oprostite temu dopisu.

Agitirajte za »Novi čas« od moža do moža!

Izdaja konzorcij »Novega Časa«.
Urednik in odgovorni urednik Franc Kremžar.
Tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani.

Kdor išče dobrega in solidnega mizarja

naj se obrne na:

Srečko Zupana mizarjskega mojstra v Ljubljani, Rožna ul. 35
Kupujem, popravljam in oddajam vsakovrstne starinske predmete. — Sprejemata se tudi 2 samostojna, dela zmožna POMOČNIKA

F. BRUMAT Ljubljana
Usakovrstno manufakturno in tkanine
po konkurenčni ceni.
Mestni trg 25. I.

JOS. REICH
Ljubljana, Poljski nasip 4
Podružnica: Seaburgova ul. 4.
Podružnica: Maribor Gosposka ul. 38.
Novo mesto Glavni trg.
Kočevje štev. 39.

KONZUMENT

čemu tarnaš nad draginjo

Ali pa si član našega I. delavskega konzumn. društva in kupuješ tudi vse v prodajalnah te zadruga?

Popolna organizacija konzumentov je edino zmožna, da ščasoma zajezi tok naraščajoče draginje. Kadar bo konzument ne le trgovec za sé, ampak tudi lastni proizvajalec, takrat ne bo več draginje, kajti vse bo dobival po lastnih cenah. **Clani, ali ste že doplačali od 30 kron na 100 kron zvišani delež.** Ali veste, da zadruga sprejema od člana hranilne vloge in jih obrestuje po 5%. Ali Vam je znano, da dobe člani od vsega nakupljenega, takoj plačanega in v nakupno knjižico zabeleženega blaga 3% popust? Vse dobre gospodinje so članice

I. delavskega konzumn. društva v Ljubljani

ki ima 37 prodajalen širom Slovenije.

»Novi čas« v vsako hišo!

Najboljša in najsigurnejša prilika za štedenje!

Ljudska posojilnica

v Ljubljani, Miklošičeva cesta 8. (tik za frančiškansko cerkviijo)
obrestuje hranilne vloge in vloge v tekočem računu po

3%

brez odbitka rentnega in invalidnega davka.

Ljudska posojilnica v Ljubljani je največja slovenska posojilnica in je imela koncem decembra 1921 nad 100 milijonov kron vlog in nad 1.100.000 kron rezervnih zakladov. — Posojila se dovoljujejo na osebni kredit (proti menici), na hipoteke in v tekočem računu.

Dobra gospodinja skrbi, da ima njena hiša pri najmanjših izdatkih vseeno sneznobelo perilo.

Zato uporablja ona le

MILO z znamko „GAZELA“.

Uradnik, delavec in kmet

kupi vse svoje potrebščine najcenejše pri

GOSPODARSKI ZVEZI.

TEHNIČNI URADNIK za stavbno pisarno

(stalno mesto)

se sprejme. Ponudbe

IVAN OGRIN

Ljubljana, Grubarjevo nabrežje 8.

Arhitekt in mestni stavbenik

: VILJEM TREO :

Ljubljana, Gosposvetska cesta 10

Telef. inter. št. 103. Ustanov. leta 1850.

se priporoča za zgradbe vseh vrst ter izvršuje načrte in proračune.

Popolnoma varno naložite svoje prihranke v VZAJEMNI POSOJILNICI v LJUBLJANI

r. z. z. o. z. (poleg nunske cerkve).

Hranilne vloge se obrestujejo s **4%** brez odbitka rentnega in invalidnega davka.

Hranilne vloge se lahko vplačujejo potem poštno-čekovnega urada, vlagateljem so položnice brezplačno na razpolago. Posojila na zemljišča, zaznambo na službene prejemke, proti poroštvu itd.

Za pleskarska in ličarska dela

se najtopleje priporoča slavnemu občinstvu in prečastiti duhovščini

☞ Tone Malgaj ☞

pleskar in ličar :: Ljubljana :: Kolodvorska ulica 6.

Prometni zavod za premog

d. d. v LJUBLJANI

prodaja iz slovenskih premogovnikov

velenjski, šentjanski in trboveljski premog

vseh kakovosti in v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava **prima čehoslovaški in angleški koks za livarne in domačo uporabo ter kovaški in črni premog**

Naslov:

Prometni zavod za premog d. d. v Ljubljani, Nunska ul. 19

Jugoslovanska Union-banka

preje Mariborska eskomptna banka

ustanovljena l. 1872

Beograd, Gornja Radgona, Kranj, Ljubljana, Maribor, Murska Sobota, Velikovec
ekspozitura v Skofjiloki

Aksijski kapital K 30.000.000

Rezerve K 16.000.000

Izvršuje vse bančne posle najkulantneje.